

- ODPIS -

Łódź, dnia 30 września 2008 roku

Radca Prawny Igor Pasternak
Kancelaria Radcy Prawnego
ul. Piotrkowska 192 lok. 3
90 – 368 Łódź
*wpisany na listę Radców Prawnych
Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi
w dniu 31 maja 2008 roku
pod numerem Łd – M – 1501
pełnomocnik z urzędu skarżącej*
Z Sz

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

w Warszawie

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu Z Sz (pełnomocnictwo w załączeniu) zaskarżam art. 47¹ w zw. z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy (Dz. U. 1998 rok, Nr 21, poz. 94 z późn. zm.).

Wskazany wyżej przepisom ustawy kodeks pracy zarzucam niezgodność z:

1. **Art. 64 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej** – w ten sposób, że zaskarżone przepisy wyczerpują wszelkie roszczenia wynikające z bezprawnego rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem, wyłączając tym

samym dochodzenie innych, dalej idących niż określone w art. 47¹ kodeksu pracy roszczeń odszkodowawczych;

2. **Art. 77 ust. 2 w zw. z art. 2 Rzeczypospolitej Polskiej** – w ten sposób, że zaskarżone przepisy zamykają drogę sądową do dochodzenia innych, dalej idących niż określone w art. 47¹ kodeksu prac roszczeń odszkodowawczych związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę za wypowiedzeniem.

Wnoszę o stwierdzenie niezgodności art. 47¹ w zw. z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy (Dz. U. 1998 rok, Nr 21, poz. 94 z późn. zm.) z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 2 oraz z art. 77 ust. 2 w zw. z art. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 roku – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 rok, Nr: 78, poz. 483 z późn. zm.).

PODSTAWY SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

- I. Orzeczenie organu władzy publicznej, z którym skarżąca łączy naruszenie przysługujących jej praw lub wolności konstytucyjnych:
- wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z _____ lutego 2008 roku, wydany w sprawie o sygn. akt _____.
- II. Wskazanie podmiotowych praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym, których naruszenie skarżąca łączy z wydaniem orzeczenia określonego w pkt I wraz z podaniem przepisów Konstytucji RP:
- prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia – art. 64 ust. 1 Konstytucji;
- zakaz zamykania drogi sądowej dla dochodzenia naruszonych wolności lub praw – art. 77 ust. 2 Konstytucji.
- III. Określenie tego, w jaki sposób orzeczenie, o którym mowa w pkt I, prowadzi do naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącej:

- zapadły w sprawie wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi wyłącza dochodzenie innych niż określone w art. 47¹ kodeksu pracy – dalej idących – roszczeń odszkodowawczych, związanych z nieuzasadnionym lub niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę.

IV. Przedstawienie argumentów wskazujących na ostateczny charakter orzeczenia:

- pismo Rzecznika Praw Obywatelskich wskazujące, że przedmiotowa sprawa nie kwalifikuje się do podjęcia w trybie skierowania skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, ponieważ wyrokowi Sądu II instancji nie można postawić zarzutu naruszenia prawa materialnego lub/i procesowego, a także konstytucyjnych praw obywatelskich.

V. Data doręczenia skarżącej orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej:

- 8 kwietnia 2008 roku.

VI. a. data złożenia przez skarżącą wniosku do sądu rejonowego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia skargi konstytucyjnej:

- 4 czerwca 2008 roku.

b. data doręczenia skarżącej pisma informującego o tym, który adwokat lub radca prawny został wyznaczony do sporządzenia skargi konstytucyjnej:

- postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, doręczone skarżącej w dniu 9 września 2008 roku.

- pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi, doręczone skarżącej w dniu 10 września 2008 roku.

VII. Argumenty przemawiające za tym, iż zakwestionowane w skardze konstytucyjnej regulacje prawne stanowiły podstawę wydania orzeczenia, o którym mowa w pkt I:

- treść uzasadnienia wydanych w sprawie wyroków Sądów, z których wynika, że „kwestia świadczeń majątkowych z tytułu wadliwego rozwiązania stosunku pracy przez zakład pracy została w sposób kompleksowy i wyczerpujący uregulowana w kodeksie pracy, dlatego nie ma podstaw do zastosowania poprzez art. 300 k.p. przepisów prawa cywilnego w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej”.

UZASADNIENIE

Podstawę skargi konstytucyjnej stanowi wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z lutego 2008 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt , oddalający apelację Z Sz . Wyrok Sądu Okręgowego wraz z uzasadnieniem został doręczony Mocodawczyni w dniu 8 kwietnia 2008 roku. W rezultacie powyższego, w dniu 12 maja 2008 roku Z Sz zwróciła się do Prof. Janusza Kochanowskiego – Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o wniesienie w jej imieniu skargi kasacyjnej od wzmiankowanego wyżej wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi. W odpowiedzi na pismo Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, iż przedmiotowa sprawa „nie kwalifikuje się do podjęcia w trybie skierowania skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, ponieważ wyrokowi Sądu II instancji nie można postawić zarzutu naruszenia prawa materialnego lub/i procesowego, a także konstytucyjnych praw obywatelskich”. Rzecznik skonstatował natomiast, że przepisowi art. 47¹ kodeksu pracy, będącemu podstawą zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia, „można byłoby z dużym prawdopodobieństwem postawić zarzut niezgodności z Konstytucją RP”. W konsekwencji odpowiedzi Rzecznika, z uwagi na obowiązujący przy sporządzeniu skargi konstytucyjnej przymus adwokacko – radcowski, moja Mocodawczyni w dniu czerwca 2008 roku zwróciła się do właściwego Sądu z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej do Trybunału.

Postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zostało skarżącej doręczone w dniu 9 września 2008 roku.

Pismo Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi zostało skarżącej doręczone w dniu 10 września 2008 roku.

Wobec odpowiedzi Rzecznika Praw Obywatelskich – Janusza Kochanowskiego należy przyjąć, iż w przedmiotowej sprawie nastąpiło wyczerpanie drogi odwoławczej, czym spełniona została przesłanka wynikająca z przepisu art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym.

Jednocześnie, na podstawie art. 48 ust. 2 cytowanej ustawy, wobec wystąpienia przez Z Sz w dniu 4 czerwca 2008 roku z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, nastąpiło przerwanie 3 miesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, określonego w art. 46 ust. 1.

I. Opis stanu faktycznego.

Z Sz była zatrudniona w Banku S.A. od września 1992 roku do kwietnia 2002 roku na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Umowa ta rozwiązała się za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę z zastosowaniem skróconego do 1 miesiąca okresu wypowiedzenia, na podstawie art. 36¹ kodeksu pracy. Od tego wypowiedzenia p. Sz wniosła odwołanie domagając się przywrócenia do pracy. W dniu listopada 2003 roku strony procesu zawarły ugodę przed Sądem, na mocy której S.A. zobowiązała się do wypłaty na rzecz Z Sz kwoty zł brutto tytułem odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę. W okresie zatrudnienia mojej Pracodawczyni w Banku S.A. obowiązywał Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy z dnia 29 marca 1999 roku przewidujący prawo pracowników banku do nagród jubileuszowych. Prawo do nagrody z tytułu przepracowania 35 lat skarżąca nabyłaby w dniu 8 lipca 2003 roku.

W związku z powyższym, w dniu lutego 2006 roku Z Sz wystąpiła z odrębnym powództwem – powództwem odszkodowawczym przeciwko Bankowi S.A. w Warszawie, na podstawie art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., z tytułu utraconych korzyści za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę oraz tytułem

nagrody jubileuszowej za 35 lat pracy. Roszczenie to wywodzone było z faktu, iż w następstwie nieuzasadnionego rozwiązania stosunku pracy skarżąca poniosła szkodę w postaci utraconych zarobków za okres późniejszego pozostawania bez pracy oraz utraconych korzyści w związku z koniecznością sprzedaży 450 akcji Banku na zaspokojenie bieżących potrzeb.

Wyrokiem z dnia 11 listopada 2006 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt: [redacted] oddalił powództwo Zofii Szlawskiej stwierdzając, że w sprawie nie zaszyły okoliczności wymagane przez art. 300 kodeksu pracy, które pozwalają na odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu cywilnego do stosunków pracy. Sąd skonstatował ponadto, że zasady dochodzenia odszkodowań za szkody wyrządzone przez bezprawne rozwiązanie stosunku pracy są wyczerpująco uregulowane w kodeksie pracy, a warunkiem stosowania przepisów k.c. jest między innymi to, by dana kwestia nie była uregulowana przepisami kodeksu pracy.

W wyniku wniesionej przez Mocodawczynię apelacji, Sąd Okręgowy w Łodzi, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 11 lutego 2008 roku wyrokiem w sprawie o sygn. [redacted] oddalił ją, podzielając w pełni stanowisko Sądu I instancji.

II. Uzasadnienie zarzutu niezgodności z Konstytucją RP.

Z art. 64 ust. 1 Konstytucji RP wynika, że każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. Z kolei – wskazywany przez skarżącą (jako druga podstawa skargi) art. 77 ust. 2 Konstytucji RP (*Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw*) zawiera w swej treści zakaz zamykania drogi sądowej dla dochodzenia naruszonych wolności lub praw. Natomiast w zawartej w art. 2 Konstytucji formule „*demokratycznego państwa prawnego*” mieści się zasada sprawiedliwości proceduralnej.

Powołane wyżej przepisy są nierozłącznymi elementami konstytucyjnego prawa do sądu, zaś treść art. 77 ust. 2 Konstytucji, jak wskazał Trybunał w wyroku z dnia 16 marca 1999 roku (SK 19/98), „*stanowi dopełnienie konstytucyjnej właściwości praw do*

sądu” i że w istocie to prawo do sądu, a nie zakaz zamykania drogi sądowej, jest środkiem ochrony wolności i praw.

Zaskarżony art. 47¹ k.p., pomimo iż nie kształtuje przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy, określa zasady ustalania odszkodowania za wadliwe wypowiedzenie umowy o pracę, uzależniając jego wysokość od okresu wypowiedzenia samej umowy. W myśl przepisu odszkodowanie to przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia od okresu wypowiedzenia. Źródłem odpowiedzialności pracodawcy jest tutaj umowa o pracę a przesłanką – ustalenie naruszenia przepisów prawa pracy co do zakresu wypowiedzania stosunku pracy lub braku odpowiedniego uzasadnienia wypowiedzenia. Przewidziana w komentowanym przepisie odpowiedzialność pracodawcy jest *de facto* niezależna od wystąpienia po stronie pracownika realnej szkody majątkowej i wynika z samego faktu dokonania wadliwej czynności prawnej. Co więcej, przewidziane tam odszkodowanie, mające charakter odszkodowania ustawowego, wyczerpuje jednocześnie wszelkie roszczenia pracownika będące skutkiem wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę i uniemożliwia ich dochodzenie w większym rozmiarze, w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego przewidujące odpowiedzialność deliktową. Istotnym jest przy tym również, choć nie w stanie faktycznym niniejszej sprawy, iż ograniczenia wynikające z zaskarżonego przepisu mogą w równej mierze dotyczyć także osoby, których stosunek pracy podlega szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem, tj. kobiety w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego.

Istniejący stan prawny prowadzi do tego, że w sytuacji, w której wysokość szkody przekracza przewidziane w art. 47¹ k.p. odszkodowanie, pracownik zostaje ograniczony w dochodzeniu jej wyrównania i mimo dopuszczalności wniesienia powództwa odszkodowawczego sąd, powołując się na wskazany wyżej przepis, nie bada faktycznej wysokości szkody. Tak też uczyniły Sądy obu instancji w rozpatrywanej przez nie sprawie skarżącej Z Sz .

Przenosząc powyższe rozważania na grunt istniejącego w sprawie stanu faktycznego stwierdzić należy, że wprowadzone przez ustawodawcę rozwiązania

legislacyjne spowodowały wydanie przez sądy rozstrzygnięć na podstawie zaskarżonego przepisu, naruszając tym samym art. 77 ust. 2 Konstytucji RP i pozostając w sprzeczności z koncepcją demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Wyrządzona Z Sz szkoda w znacznym stopniu przekracza otrzymane odszkodowanie, co prowadzi do oczywistego wniosku, iż mimo bezprawnego działania ze strony pracodawcy nie może ona uzyskać pełnej rekompensaty poniesionej szkody i dochodzić swych praw na drodze postępowania sądowego. Roszczenie to mogłoby bowiem być dochodzone tylko w przypadku, gdyby szkody przekraczające wysokość odszkodowania przyznanego na podstawie art. 47¹ kodeksu pracy mogły być dochodzone na podstawie przepisów kodeksu cywilnego statuujących odpowiedzialność deliktową sprawcy, w związku z art. 300 k.p. Mimo bowiem zdefiniowania przysługującego pracownikowi roszczenia jako odszkodowanie, ani szkoda w postaci uszczerbku w dobrach pracownika, ani też jej wysokość, nie są przesłankami roszczenia bądź jego wysokości. To z kolei oznacza, że roszczenie to ma charakter wyłączny i uniemożliwia dochodzenie dalszych roszczeń, znajdujących swoje źródło w innych przepisach prawa – w tym przypadku roszczeń z tytułu utraconych korzyści w postaci utraconych zarobków za okres pozostawania bez pracy oraz utraconych korzyści w związku z koniecznością sprzedaży akcji Banku na zaspokojenie bieżących potrzeb. Oczywistym jest przy tym, że nie można wymagać od pracodawcy aby ponosił ujemne konsekwencje sytuacji na rynku pracy, jednakże wypowiedzenie stosunku pracy pracownikowi znajdującemu się podobnie jak skarżąca w wieku przedemerytalnym, niezależnie od jego aktywności życiowej i zawodowej, niesie ze sobą graniczące z pewnością prawdopodobieństwo, iż nie znajdzie on zatrudnienia, właśnie z uwagi na bieżącą sytuację na rynku pracy.

Nie bez znaczenia dla oceny przedmiotowego stanu pozostaje fakt, iż pracownik jest słabszą stroną stosunku prawnego a co za tym idzie stroną wymagającą mocniejszej ochrony prawnej. Oczywistym pozostaje przecież, iż zgodnie z art. 24 Konstytucji, praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle powołanych wyżej przepisów Konstytucji oczywistym wydaje się być, iż określenie w art. 47¹ kodeksu pracy maksymalnej wysokości odszkodowania przysługującego z tytułu nieuzasadnionego wypowiedzenia umowy o pracę narusza zasadę równej ochrony praw majątkowych dla wszystkich, uprzywilejowując tym samym prawa majątkowe pracodawcy i silniej chroniąc jego majątek. Ta dysproporcja dotyczy w szczególności sytuacji, w której wadliwość wypowiedzenia umowy o pracę ma charakter umyślny. Jeżeli bowiem to pracownik wyrządzi pracodawcy szkodę przez nienależyte wykonywanie obowiązków pracowniczych z winy umyślnej, ponosi odpowiedzialność w pełnej wysokości, powodując iż to pracodawca jest traktowany lepiej.

Z powyższych względów art. 47¹ w zw. z art. 300 ustawy kodeks pracy narusza wskazane wyżej przepisy ustawy zasadniczej, gdyż wyłącza dochodzenie innych niż określone w nim roszczeń odszkodowawczych, związanych z nieuzasadnionym lub niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę. Nie można bowiem w drodze ustawowej pozbawić obywatela jego praw i wolności w odniesieniu do jego statusu materialnoprawnego a uniemożliwienie uzyskania całkowitego naprawienia szkody wyrządzonej wadliwym wypowiedzeniem umowy o pracę narusza zasadę sprawiedliwości społecznej.

Z przedstawionych wyżej powodów skargę uznać należy za konieczną i uzasadnioną.

Załączniki:

- Pełnomocnictwo;
- Kopia wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z listopada 2006 roku – sygn. akt: ;
- Kopia wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z lutego 2008 roku – sygn. akt: ;
- Kopia pisma Z Sz z maja 2008 roku do Rzecznika Praw Obywatelskich;

- Kopia odpowiedzi Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 19 maja 2008 roku;
- Wniosek z dnia 4 czerwca 2008 roku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej do Trybunału Konstytucyjnego;
- postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 sierpnia 2008 r. o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, doręczone skarżącej w dniu 9 września 2008 roku;
- 4 odpisy skargi.

RADCA PRAWNY
Igor Pasternak
Igor Pasternak